

GÖRÖG DESZKA

Akhillész vagyok, Péleusz fia, mondhatnánk akcióhős. S alanyi jogon városállampolgár. Csak az istenek nyila teríthet le, ha már ők tettek sebezhetővé, mikor sarkamnál megcsipentve belemártottak a Styx vizébe (s ezáltal a halhatatlanságba). Ami ujjuk közé szorult a testből, csak az maradt evilági, azaz ártó szándékkal megbénítható. A bokám környéke. A többi sérthetetlen. Nagy valószínűséggel az.

Merő fény a város, Zeusz dicsérete ez, az ünnepé, mely hegycsúcs a férfikor gerincén. Merő fény az univerzum, fürdik benne a templom is, hol ifjú harcosokat avatnak, s példaként a régieket is meghívták.

Akhillész vagyok tehát, egykor hős, ma már megbékült hűsölő. Patroklosz, a hű barát tündököl manapság a fényben, a mindig győztesek bajnoka. S hogy voltaképp kiké, magam sem tudom. S talán ő a legkevésbé. Talán hűsölő.

A fényben szikrázó lépcsősoron vonulunk épp lefelé, cserzett arcok, a hivalkodás nélküli büszkeség megannyi szobra. Majd egy omló test ütődése, hátrafordulok, roppanás a sarkam tájékán: karját kinyújtva csillapítaná esését az ifjú, tekintetünk villanásnyit összeér, aztán ütemes kopogás a lépcsőkön, s nyomban fájdalom az inamnál. Az ifjút társai felsegítik, magam elhárítom a baráti karokat, bár nehezemre esik lépni. Egy korombéli a lépcső alján felszed valamit, ami végigkattogott a márványsoron. Faszerkezet, alján két gördülő henger, athéni ifjak divatja most, kik esténként a kőfejtő szabad térségein, lejtőkön kopognak vele. Valódi látványosság ez csillagfényes esteiken, sétáló pároknak, pihenő időseknek. Görgő deszkából görög deszkává lett az unatkozó suhancok eszköze, bravúros ugrásokra képesek az ügyesebbek. A mögöttem felpislantó fiú is közülük való lehet, ide is elhozta magával, ahova nem illenék, s épp most kellett elbambulnia, a szerencsétlenjének. Szerencsétlen persze magam vagyok, alig bírva mozdítani bedagadt lábam.

S egyre elnehezültebben tovább az ünnep helyszíne felé. Nem a díszemelvényre, maradvá a hátsó sorokban. Az ünneplés lázasan önnön testébe hatol, veretes szöveg, ének, fennkölt mosoly ömlik, csapong a beszéd számolatlan.

S akkor Patroklosz, a fölkezt, lép az emelvényre. Valaha együtt a csatamezőn, válllvetve. Mögötte jövődő harcosok, ragyogó, fiatal, elszánt arcok, s köztük az én ifjóm is, aki játzó szerkezetével oly szerencsétlenül... És Patroklosz int felém, hogy közelebb, ott a helyem, hiszen Trójánál, meg ki tudja hányszor, hol, annyszor. Lábam térdtől lefelé zsidbadt tuskó, nem mozdul a parancsra, s kedvem sincs, hogy látom ama nemrég elzuhant ifjú kíváncsi, túlon túl is vizslató pillantását, hiába körülöttem a rivalgó sürgetés. Hű Patrokloszom, ha az alkalom látványos összeölelkezésre készítetne is, miként mutat a gyors lábú Akhillész, ki bicegve baktat arany elismerésért. Nevetség tárgya lenne, még ha a figyelem okán a körötte állóknak arcizmuk sem rándulna. Ezt a méltatlanságot nehezen viselném. És a gyanú kígyója tekeregni kezd, hogy látom ügyetlen ifjúnk ábrázatát, ott, barátom közvetlen közelében. Ismerheti egymást az előkelő és a bajhozó? A kandi pillantású, aki talán új deszkát is kaphatott, ha ilyen könnyelműen törte el a sajátját – s éppen rajtam. Vajh nem az előrelátó Patroklosz rendezte-e így ezt az ünnepet, hiszen nem sokan tudhatják Akhillész gyenge pontját, hogy aztán sajnálkozó szavak nélkül, csak a szánandó látvány erejével záruljon le minden, ami a múltra emlékeztethet a valahai dicső harcossal.

Tündökölj csak Patroklosz, nélkülem is megteheted, itt, a bárgyú boldogság mézgájába ragadt nép előtt, de közös üdvözülést ne várj. Hivalkodj csak, senki sem vonja kétségbe érdemeidet, még ha azokban mások is részesek voltak. Mindig is a látvány mestere voltál, ott, Trójánál is, amikor megrendezett halotti máglyád fényénél a harcosok élén bosszút fogadtam érted, hogy másnap aztán váratlan feltámadásodat az ellenség megtévesztésének művészeteként próbáld elém tárni.

Elismeréssel most végképp ne alázz, elég nekem sarkam figyelmeztetése, mely örök időkre szól, bár nem halálos, hisz nem Zeusz küldte, hanem földi törpeség, végzetes csak az emlékezetem lesz, mely mindent őriz, mint borostyán a belezárult ősvart. Ha lesznek még, kik kíváncsiak régmúltakra. Akik talán majd megbocsátóbbak, mert egyszer a megbocsáthatatlan is feledhető.

Akhillész, a szájhős nem kívánok lenni, ki szavakkal pellengérezze ki a hátulról támadót, nem ágálok és nem perlekedem, öregkori békességet és kegyeket remélve, ezzel is tüntető nagylelkűségedet fényesítve. Bár ha téged orvul megtámadnának, ma sem maradna tétlen a kardom, hogy védelmedre keljen, mert az ármánykodás végleg sosem győzhet.

A sánta Akhillész feletti elnéző mosoly kárörömét nem hozom meg nektek. Átkeresztelhetitek a megtörténteket, de mi általam neveztetett meg, feledékeny Patrokloszom, az akkor is rám emlékeztet majd. Ha más nem, sarkad felett az inad bizonyosan.

